

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	101 Екологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Екологія»
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,0 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Марина САМОЙЛІК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Контакти: ауд. 37 (навчальний корпус № 1) e-mail: maryna.samoylyk@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/samoylik-maryna-sergiyivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	«Оцінка впливу на довкілля», «Стратегічна екологічна оцінка», «Управління та поводження з відходами», «Управління екологічною діяльністю».
Компетентності	загальні: - Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) - Здатність проведення досліджень на відповідному рівні фахові: - Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства - Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю - Здатність щодо використання системного підходу при розробці заходів щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей
Програмні результати навчання	ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля

	ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та екологоекономічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК передбачає набуття наступних загальних компетентностей: здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. Навички <i>soft skills</i> формуються під час комунікації та роботи в команді на практичних заняттях; здатність брати на себе відповідальність, управляти своїм часом, розуміння важливості кінцевих термінів формується під час виконання завдань самостійної роботи; здатність логічно і системно мислити, креативність формується під час підготовки презентацій, рефератів, доповідей.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у майбутніх фахівців систему умінь та компетенцій щодо ведення та супроводу документів, що регулюють діяльність підприємств у сфері охорони довкілля; оволодіння методологією і порядком ведення екологічної документації на локальному та регіональному рівні на основі правових та організаційних засад з дотриманням вимог екологічного законодавства, передбачення, попередження і встановлення ступеню екологічного ризику і екологічної безпеки.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Законодавчі аспекти введення екологічної документації. Тема 2. Еколого-експертні, математичні, аналітичні та евристичні методи при розробці екологічної документації. Методи прогнозування, що використовувалися при розробці екологічної документації. Тема 3. Статистична звітність у сфері охорони довкілля. Тема 4. Структура екологічної документації у системі охорони атмосферного повітря. Процедура отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами. Тема 5. Структура екологічної документації у системі охорони водного середовища. Паспорти водних об'єктів. Тема 6. Структура екологічної документації у системі охорони ґрунтів та управління відходами. Тема 7. Введення екологічної документації на підприємстві. Процедури проходження ОВД, ОВНС та СЕО. Тема 8. Введення екологічної документації на рівні територіальних громад. Роль екологічного інспектування у системі забезпеченні дотримання природоохоронного законодавства.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. Наочні методи: ілюстрування. Практичні методи: практичні роботи, робота з науковою літературою (конспектування, тезування). Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведена у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо виконання термінів та перескладання	Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних, лабораторних занять із метою перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, підготовленості до виконання конкретних завдань і виконання самостійної роботи. Поточне оцінювання має забезпечити ефективний зворотний зв'язок для здобувача вищої освіти та надати йому можливість використовувати отримані результати для покращення своїх показників під час наступного оцінювання. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену за розкладом згідно

	з графіком навчального процесу. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання на дату семестрового контролю. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю оцінку F за ЄКТС, проходить повторне вивчення навчальної дисципліни за індивідуальною програмою. <i>Повторне проходження контрольного заходу</i> для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту, за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною. Повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі, є остаточною і не підлягає оскарженню.
- щодо академічної доброчесності	Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (платформи Coursera, Prometheus та ін.). Визнання та перезарахування результатів неформального навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату).
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше

наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційною комісією. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища».
2. Закони України «Про управління відходами».
3. Закони України «Про охорону атмосферного повітря».
4. Закони України «Про оцінку впливу на довкілля».
5. Закони України «Про стратегічну екологічну оцінку».
6. Закони України «Про оцінку впливу на довкілля».
7. Діловодство та документообіг в екологічній діяльності підприємств: курс лекцій для студ. першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти ден. та заоч. форм навч. спец. 101 «Екологія» /С. В. Кускова ; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка Харків: Стильна типографія, 2021. 180 с.
8. Веклич О.О. Економічний механізм екологічного регулювання в Україні / О. О. Веклич. К.: Український інститут досліджень навколишнього природного середовища і ресурсів, 2013. 88 с.
9. Перга Т.Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія / Т. Ю. Перга. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 288 с.
10. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Цьова Ю.А., Серeda М.С. «Ресурсно-екологічна безпека регіону» Полтава: ПДАУ, 2022. 317 с.
11. Pysarenko P.V., Samoilik M.S., Dychenko O.Yu., Lastovka V.P., Shpirna V.H., Bybyk Ye. Estimation of resource-ecological safety in the region: methodical and methodological aspects. Таврійський науковий вісник 2024. № 136. Частина 2. С. 322-329.
12. Кучеренко В. І., Дем'янюк О. М. Екологічна політика та стратегічна екологічна оцінка: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 180 с.
13. UNECE Protocol on Strategic Environmental Assessment (Kyiv Protocol, 2003) до Конвенції Еспо
Офіційний сайт

Допоміжні:

1. Pysarenko, P., Samojlik, M., Taranenko, A., Horobets, M., Filonenko, S. Monitoring of Municipal Solid Waste Landfill Impact on Environment in Poltava Region, Ukraine. Ecological Engineering and Environmental Technology, 2022, 23(5), P. 54–60.
2. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2000.
3. «Екологічна документація у зразках та формах» (Офіс Сталих Рішень) <https://ukraine-oss.com/novyj-interaktyvnyj-posibnyk-ekologichna-dokumentacziya-u-zrazkah-ta-formah-2024-25/>

Інформаційні ресурси

4. Промислова екологія. Спільнота фахівців-екологів - <http://www.eco.com.ua/>
5. Професійна Асоціація Екологів України (ПАЕУ) - <https://paeu.com.ua/http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
6. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
7. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
8. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>.
9. http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf.
5. <http://www.menr.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.

10. <http://www.unep.org> – Програма ООН з навколишнього середовища.

11. <http://www.eco-forum.org> – Сайт Європейського екофоруму.

12. <http://www.ecoleague.net> – Сайт Всеукраїнської екологічної ліги.

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля протокол від 1 вересня 2025 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Опитування	
Тема 1. Законодавчі аспекти введення екологічної документації	6	2,5	44	8,5
Тема 2. Еколого-експертні, математичні, аналітичні та евристичні методи при розробці екологічної документації. Методи прогнозування, що використовувалися при розробці екологічної документації.	3	2,5		5,5
Тема 3. Статистична звітність у сфері охорони довкілля.	6	2,5		8,5
Тема 4. Структура екологічної документації у системі охорони атмосферного повітря. Процедура отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.	6	2,5		8,5
Тема 5. Структура екологічної документації у системі охорони водного середовища. Паспорти водних об'єктів.	6	2,5		8,5
Тема 6. Структура екологічної документації у системі охорони ґрунтів та управління відходами.	3	2,5		5,5
Тема 7. Введення екологічної документації на підприємстві. Процедури проходження ОВД, ОВНС та СЕО.	3	2,5		5,5
Тема 8. Введення екологічної документації на рівні територіальних громад. Роль екологічного інспектування у системі забезпеченні дотримання природоохоронного законодавства.	3	2,5		5,5
Разом	36	20	44	100

Шкала та критерії оцінювання практичних занять:

3	Завдання виконано повністю, правильно, глибоко проаналізовано, оформлено належним чином, без зауважень. Бездоганно володіє знаннями щодо ведення та супроводу документів, що регулюють діяльність підприємств у сфері охорони довкілля. На високому рівні володіє методологією і порядком ведення екологічної документації на локальному та регіональному рівні з дотриманням
---	---

	вимог екологічного законодавства, передбачення, попередження і встановлення ступеню екологічного ризику і екологічної безпеки.
2	Завдання з практичних робіт повністю виконані на достатньому рівні, можливі незначні помилки або недоліки в аналізі чи оформленні. Має достатні знання щодо ведення та супроводу документів, що регулюють діяльність підприємств у сфері охорони довкілля. На достатньому рівні володіє методологією і порядком ведення екологічної документації на локальному та регіональному рівні з дотриманням вимог екологічного законодавства, передбачення, попередження і встановлення ступеню екологічного ризику і екологічної безпеки.
1	Завдання з практичних робіт виконані на поверхневому рівні. Є суттєві помилки або неповне виконання завдання. Висновки поверхневі або недостатньо обґрунтовані. Має часткове розуміння щодо ведення та супроводу документів, що регулюють діяльність підприємств у сфері охорони довкілля. Частково володіє методологією і порядком ведення екологічної документації на локальному та регіональному рівні з дотриманням вимог екологічного законодавства, передбачення, попередження і встановлення ступеню екологічного ризику і екологічної безпеки.
0	Завдання з практичних робіт не виконані, відсутні відповіді та активність на практичних заняттях, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

***Шкала та критерії оцінювання
самостійної роботи:***

2,5	Завдання із самостійної роботи виконані на високому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувачем надана повна відповідь на поставлені завдання (не менше 90% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти уміє на високому рівні самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи.
1	Завдання із самостійної роботи виконані на достатньому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувачем надана коротка відповідь на завдання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти уміє самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи.
0	Завдання для самостійних робіт не виконані, відсутні представлення самостійно виконаної роботи, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

***Шкала та критерії оцінювання
опитування:***

5,5	Здобувачем надана повна відповідь на запитання в усній формі.
4	Здобувачем надана достатньо повна відповідь на запитання в усній формі, або повна відповідь з незначними неточностями.
2,5	Здобувачем надана неповна відповідь на запитання в усній формі.
0-1	Здобувачем надана коротка відповідь на запитання в усній формі із суттєвими помилками.

Примітка: протягом вивчення дисципліни проводиться 8 опитувань після вивченої теми Загальна максимальна сума балів за опитування складає **44 балів**.